

■ Ἡρώες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασως

Ἀθανάσιος Διάκος* Ὁ μεγαλοεθνομάρτυρας † 24η Ἀπριλίου 1821

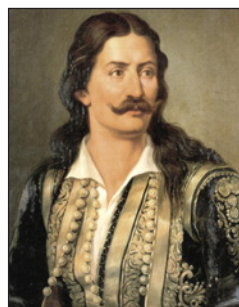
Μία ἀπὸ τὶς πιὸ ἀγνές καὶ πιὸ ἠρωϊκές φυσιογνωμίες τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1821 εἶναι ὁ μεγαλοεθνομάρτυρας Ἀθανάσιος Διάκος.

Ἐτοί ἔμεινε στὴν Ἱστορία. Διάκος ἦταν ἡ ἐκκλησιαστικὴ του ιδιότητα. Χειροτονήθηκε ἱεροδιάκονος στὴν Μονὴ Τιμίου Προδρόμου Ἀρτοτίνας Φωκίδας. Τὸ πραγματικὸ του ἐπώνυμο ἦταν Γραμματικὸς ἢ κατ' ἄλλους Μασσαβέτας. Μεγαλοεθνομάρτυρα τὸν ὀνομάσαμε λόγῳ τῶν ὑπὲρ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδας φρικτῶν βασανιστηρίων, τὰ ὁποῖα ὑπέστη πρὶν νὰ ἐκτελεσθεῖ μὲ τὸν ἀγριότερο τρόπο, ποὺ ἔχει καταγράψει ἡ Ἱστορία: νὰ σουβλιστεῖ ζωντανός.

Τὸ σούβλισμα ἀλλιῶς ὀνομάζεται παλούκωμα καὶ ἀνασκολοπισμός. Κατ' αὐτὸν οἱ δήμιοι-βασανιστές ἔδεναν τὸν μελλοθάνατο σὲ ξύλινο ἢ μεταλλικὸ πάσαλο (σκόλοπα), ἢ περνοῦσαν τὸν πάσαλο στὸ σῶμα του καὶ τὸν ἔψηναν ζωντανό.

* * *

Ὁ ἥρωας γεννήθηκε τὸ 1788 στὴν Ἄνω Μουσούνιτσα (σήμερα ἔχει μετονομαθεῖ σὲ Ἀθανάσιος Διάκος) ἢ στὴν Ἀρτοτίνη Φωκίδας. Σὲ ἡλικία 12 ἐτῶν ἐστάλη ἀπὸ τὴν μητέρα του στὴν Μονὴ Τιμίου Προδρόμου γιὰ νὰ μάθει γράμματα καὶ ἔγινε καλογεροπαίδι. Ἀλόγῳ τῶν ἱκανοτήτων του καὶ τῆς ἀρετῆς του χειροτονήθηκε νεότατος (17 ἐτῶν) Διάκονος.

Ἀθανάσιος Διάκος.
Ἔργο Διονύσιου
Τσόκου.

Όταν Ὁθωμανὸς τιτουῆχος ἐπισκέφθηκε τὸ μοναστήρι ἐντυπωσιάστηκε ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση τοῦ Ἀθανασίου καὶ τοῦ ἔκανε ἀνήθικη πρόταση. **Ὁ** Διᾶκος ἀντιστάθηκε καὶ πάνω στὸν καβγᾶ τὸν σκότωσε. **Τ**ότε ἀναγκάστηκε νὰ φύγει στὰ βουνὰ καὶ νὰ γίνεи κλέφτης.

Ὁ νεαρὸς Ἀθανάσιος ἐντάχθηκε ὡς πρωτοπαλικάρο στὸ σῶμα τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Γούλα Σκαλτσά, συνεχίζοντας τὴν οἰκογενειακὴ παράδοση, καθὼς ὁ παπποῦς καὶ ὁ θεῖος του εἶχαν διατελέσει κλέφτες. **Τ**ότε ἔλαβε καὶ τὸ προσωνύμιο Διᾶκος, μὲ τὸ ὁποῖο ἔγινε γνωστὸς καὶ ἔμεινε στὴν ἱστορία.

Τὸ 1814 πῆγε στὰ Ἰωάννινα καὶ ἐντάχθηκε στὴ σωματοφυλακὴ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, τῆς ὁποίας ἐπικεφαλῆς ἦταν ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρουῦτσος. **Ὁ**ταν ὁ Ἀνδρουῦτσος διορίστηκε ἀρχηγὸς στὸ ἀρματωλίκι τῆς Λιβαδειᾶς, ὁ Διᾶκος τὸν ἀκολούθησε. **Μ**ετὰ τὴν ἀποχώρηση τοῦ Ἀνδρουῦτσου, ὁ Διᾶκος ἀνακηρύχθηκε καπετάνιος τοῦ κάζα (θηρησκευτικοῦ λειτουργοῦ) τῆς πόλης τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1820, ἐνῶ τὴν ἴδια περίοδο μυήθηκε στὴν Φιλικὴ Ἑταιρεία.

Στις 27 Μαρτίου 1821, στὴν Μονὴ Ὁσίου Λουκᾶ, μετὰ ἀπὸ συνεννόηση μὲ τοὺς Ἀχαιοὺς, ποὺ εἶχαν ἐπαναστατήσει μία ἑβδομάδα νωρίτερα, οἱ Ἐπίσκοποι Σαλῶνων Ἡσαΐας καὶ Ταλαντίου Νεόφυτος, μαζί μὲ τὸν Διᾶκο καὶ ὀπλαρχηγοὺς καὶ προεστοὺς τῆς Ρούμελης κήρυξαν τὴν Ἐπανάσταση, ψάλλοντας τὸ «Σῶσον Κύριε τὸν λαόν Σου...».

Ἐχοντας λάβει τὴν ἄδεια τοῦ βοεβόδα τῆς Λιβαδειᾶς Χασὰν Ἀγᾶ, κατορθώνει νὰ στρατολογήσει 5.000 χωρικοὺς, μὲ πρόσχημα τὴν ἀπόκρουση τοῦ Ἀνδρουῦτσου.

Ὁ Ἀθανάσιος Διᾶκος. Πίνακας τοῦ Ἰ. Ἐσς. Στοὰ τοῦ Μονάχου.

Στις 30 Μαρτίου, ἡ Λιβαδειὰ πέφτει στὰ χέρια τῶν ἐπαναστατῶν καὶ στὴν συνέχεια ὁ Διᾶκος ὀργανώνει τὴν κατάληψη τῆς Ἀταλάντης (31 Μαρτίου) καὶ τῆς Θήβας (1 Ἀπριλίου), ἐνῶ λίγο ἀργότερα κυριεύει τὸ ἰσχυρὸ φρούριο τῆς Μπουδουνίτσας (Μενδενίτσας). **Ἀ**κολούθως, ἐπιχειρεῖ νὰ καταλάβει τὸ Ζητούνι (Λαμῖα), τὸ διοικητικὸ κέντρο τῆς περιοχῆς καὶ τὸ Πατρατζίκι (Ἰπάτη), χωρὶς, ὅμως, ἐπι-

τυχία, καθότι ὁ τοπικὸς ὄπλαρχηγὸς Μῆτσος Κοντογιάννης ἀρνεῖται νὰ βοηθήσει, ἐπειδὴ θεωρεῖ ἄκαιρο τὸν ξεσηκωμό.

Ἡ Ὄθωμανικὴ διοίκηση θορυβεῖται ἀπὸ τὸν ξεσηκωμὸ τῶν ραγιαδῶν. **Π**ολυάριθμος ὀθωμανικὸς στρατός, μὲ 8.000 στρατιῶτες καὶ 1.000 ἵππεις καὶ μὲ ἐπικεφαλῆς τοὺς Ὁμέρ Βρυώνη καὶ Κιοσὲ Μεχμέτ, κινήθηκε ἐναντίον τῶν ἐπαναστατημένων Ἑλλήνων τῆς Ρούμελης μὲ σκοπὸ νὰ καταστείλει τὴν ἐκεῖ ἐξέγερση καὶ νὰ προχωρήσει πρὸς τὴν ἐπίσης ἐπαναστατημένη Πελοπόννησο.

Στὶς 17 Ἀπριλίου οἱ δύο πασαδες στρατοπεδεύουν στὸ Λιανοκλάδι, λίγα χιλιόμετρα ἔξω ἀπὸ τὴν Λαμία.

Ὁ κίνδυνος εἶναι μεγάλος γιὰ τοὺς ἐπαναστατημένους Ἕλληνας. **Οἱ** ὄπλαρχηγοὶ τῆς περιοχῆς συσκέπτονται στὸ χωριὸ Καμποτάδες (20 Ἀπριλίου) καὶ ἀποφασίζουν καὶ ὑπερασπιστοῦν ὅλες τὶς διαβάσεις τοῦ Σπερχειοῦ ποταμοῦ (Ἀλαμάνας), ὥστε νὰ ἀποκόψουν τὴν πρόσβαση τῶν Τούρκων πρὸς τὰ Σάλωνα (Ἄμφισσα) καὶ τὴν Λιβαδειά.

Ἦσαν λίγοι σὲ σχέση μὲ τοὺς Τούρκους, περίπου 1.500, χωρισμένοι σὲ τρία τμήματα καὶ δὲν ἦσαν ἔμπειροι σὲ πολέμους κατὰ παράταξη, ὅμως ἦσαν ἀποφασισμένοι νὰ ἀντιμετωπίσουν, ὡς διάδοχοι τοῦ Λεωνίδα καὶ τῶν 300 του, κοντὰ στὶς Θερμοπύλες τοὺς Ὀσμανλῆδες.

Τὸ ἐναλλακτικὸ σχέδιο τοῦ Γιάννη Δυοβουνιώτη γιὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετώπιση τῶν Τούρκων στὸν Γοργοπόταμο ἀπορρίπτεται. **Ἐ**τσι, ὁ Πανουργίας μὲ 600 ἄνδρες ὀχυρώνεται στὰ ὑψώματα τῆς Χαλκωματᾶς, ὁ Δυοβουνιώτης καταλαμβάνει τὴν χαράδρα τοῦ Γοργοπόταμου μὲ 400 ἄνδρες καὶ ὁ Διάκος μὲ 500 ἄνδρες θὰ ἀντιμετώπιζε τὸν ἐχθρὸ στὴν ξύλινη γέφυρα τῆς Ἀλαμάνας (Σπερχειοῦ), πλησίον τῶν Θερμοπυλῶν.

Τὸ πρωῒ τῆς 23ης Ἀπριλίου οἱ Τούρκοι ἐπιτίθενται ταυτόχρονα καὶ στὰ τρία σώματα τῶν ἐπαναστατῶν. **Ὁ** Πανουργίας καὶ ὁ Δυοβουνιώτης ὑποχρεώνονται νὰ ὑποχωρήσουν, πρὸ

τῶν ὑπέρτερων δυνάμεων τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη, μὲ συνέπεια ὁ κύριος ὄγκος τῶν Ὄθωμανῶν ὑπὸ τὸν Κιοσὲ Μεχμέτ νὰ ἐπιπέσει ἐπὶ τοῦ Διακοῦ στὴν Ἀλαμάνα.

Ἡ μάχη ποὺ ἔδωσαν ὁ Διάκος μὲ τὰ λίγα παλληκάρια του ἦταν ἥρω-

Ἡ Μάχη τῆς Ἀλαμάνας.

ϊκή, ἀλλὰ ἄνιση. Ὁ Διαῖκος ἀρνεῖται νὰ φύγει καὶ νὰ σωθεῖ, ὅπως τὸν προέτρεψαν οἱ συμπολεμιστὲς του καὶ ὡς ἄλλος Λεωνίδας μὲ μόνο 48 ἄνδρες μένει καὶ πολεμᾷ μέχρι ἐσχάτων. Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς μάχης τὸ σπαθὶ του σπάει καὶ ἓνα ἐχθρικό βόλι τὸν τραυματίζει στὸν δεξιὸ ὤ-

μο, στὸν ὁποῖο κρατοῦσε τὸ πιστόλι. Πέντε Τουρκαλβανοὶ ὄρμουν στὸ χαράκωμά του καὶ τὸν συλλαμβάνουν αἰχμάλωτο.

Ὁ Ὁμέρ τοῦ ἔταξε νὰ τὸν κάνει ἀνώτερο ἀξιωματικὸ ἀνὰ ἀλλαξοπιστοῦσε, ἀλλὰ ἐκεῖνος τοῦ ἀπάντησε: «**Ε**γὼ γραιοὺς γεννήθηκα, γραιοὺς θὲ ν' ἀποθάνω».

Ὁ Διαῖκος μεταφέρθηκε στὴν Λαμία σιδηροδρόμιος, μὲ ἀνοικτὲς καὶ αἱμάσσουσες τὶς πληγὲς του. Ὁ ἑλληνικῆς καταγωγῆς Ὁμέρ Βρυώνης δὲν θέλησε νὰ τὸν σκοτώσει, ἀφοῦ τὸν γνώριζε πολὺ καλά ἀπὸ τὴν αὐλὴ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ ἐκτιμοῦσε τὶς ικανότητές του. Ἐπέμενε, ὅμως, ὁ Χαλήλμπεης, σημαίνων Τούρκος τῆς Λαμίας, ὁ ὁποῖος ἔπεισε τὸν Κιοσὲ Μεχμέτ, ἱεραρχικὰ ἀνώτερο τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη, ὅτι ὁ Διαῖκος θὰ ἔπρεπε νὰ τιμωρηθεῖ παραδειγματικά, ἐπειδὴ εἶχε σκοτώσει πολλοὺς Τούρκους. Ἡ ποινὴ ποὺ τοῦ ἐπιβλήθηκε ἦταν θάνατος διὰ ἀνασκολοπισμοῦ καὶ ἐκτελέστηκε τὴν ἴδια ἡμέρα.

Ὁ Διαῖκος ἀντιμετώπισε μὲ θάρρος καὶ γαλήνια τὸν βασιανιστικὸ του θάνατο, στὶς 24 Ἀπριλίου 1821.

Ἡ σημαία τοῦ Ἀθανασίου Διαῖκου.

Ὁ Ἀθανάσιος Διαῖκος ἀγαποῦσε πολὺ τὸν Χριστὸ καὶ μαρτύρησε γι' Αὐτὸν καὶ τὴν Πατρίδα σὲ ἡλικία 33 ἐτῶν, ὅπως Ἐκεῖνος. Τὸ μόνο του παράπονο ἦταν ὅτι δὲν θὰ ἔβλεπε τὴν ἐλευθερία τῆς Πατρίδας του. Λέγεται, ὅτι προτοῦ ξεψυχήσει ὁ Διαῖκος ἀναφώνησε τὸ αὐτοσχέδιο τετράστιχο:

«**Γ**ιὰ ἕδες καιρὸ ποὺ διάλεξε
ὁ χάρος νὰ μὲ πάρει,
τώρα π' ἀνθίζουν τὰ κλαδιὰ
καὶ βγάζει ἡ γῆ χορτάρια».

* * *

Ὁ μαρτυρικὸς θάνατος τοῦ Διάκου ἀτσάλωσε τοὺς ἐπαναστάτες, παρὰ τὴν ἡττα καὶ τὴν καταστροφή στὴν Ἀλαμάννα. **Οἱ** δύο πασᾶδες, παρὰ τὴν νίκη τους ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, δὲν ἐπέτυχαν τοὺς ἀντικειμενικούς τους στόχους. **Ἡ** καθυστέρηση στὴν Ἀλαμάννα ἔδωσε τὸν ἀπαραίτητο χρόνο στὸν Ὀδυσσεᾶ Ἀνδρουῦτσο νὰ ὀργανώσει τὴν ἀντίσταση στὸ χάνι τῆς Γραβιάς καὶ νὰ ἐκδικηθεῖ τὴν θυσία τοῦ Διάκου καὶ τῶν συμπολεμιστῶν του.

Ἀθανασίου Διάκου,
τοῦ ὑπὲρ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος ἡμῶν
εὐκλεῶς ἀγωνισαμένου
ἐν τοῖς ἱεροῖς τοῦ Ἔθνους ἡμῶν ἀγῶσι
καὶ ἐνδόξως μαρτυρήσαντος,
Αἰωνία ἡ μνήμη!

* * *

Ἀνθολόγηση

• Μήνυμα τοῦ Διάκου πρὸς στρατολόγηση ἀνδρῶν

«Τοῖς ἀγαπητοῖς μοι Ραχωβίτες ὑγιῶς, εἰς Ράχωβαν.

Αἰδεσιμώτατε Ἅγιε Πρωτόπαπα καὶ Παπᾶ Δημήτρη εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ ἀγαπητοῖ μοι Γιωργάκη Σιδερά καὶ Γιάννη Αλεξανδρῆ.

Σᾶς φανερώνω λαμβάνοντας τὸ παρόν μου ἀμέσως νὰ σηκωθῆτε νὰ μαζώξετε ὅλους τοὺς Ραγιαῖδες νὰ μοῦ ξεμερώσετε Τρίτη πουρνὸ εἰς Λυκούρεσιν ὅπου νὰ ἔλθετε ὅλοι: 200 ὀνομάτοι καὶ τῆς ὥρας μαζὺ μὲ τὰ ἄρματα σας. Νὰ πάρετε καὶ 10 φορτώματα ψωμί καὶ κρασί καὶ ἐληές καὶ ὄλον τὸν τζημπχεανὲν ὅπου ἔχετε μαρουτίν καὶ κουρσούμια καὶ νὰ μοῦ φέρετε 6 ἄλογα καλὰ μεζηλιάρικα καὶ ἔτζι νὰ μοῦ ἀκολουθήσετε ἐξ ἀποφάσεως.

Υγιαίνετε, 1821:28 Μαρτίου, Κάπερνα.

Ὁ ἀγαπητὸς σας Θανάσης Διαῖκος».

• Ὁ Μακρουγιάννης γιὰ τὸν Διαῖκο

«Ὁ Διαῖκος πρωτοκινήθη αὐτὸς μ' ὀλίγους ἀνθρώπους κι' ἀπάντησε τὴν πρώτη ὀρμὴ τῶν Τούρκων, αὐτὸς κι' ὁ ἀγείμνη-

στος Δεσπότης Σαλώνου. **Α**υτείοι κι' ό Μπακογιάννης κι' ό Καλύβας κι' ό αδελφός του Δεσπότη κι' άλλοι άξιωματικοί με τους όλίγους τους στρατιώτες έλυωσαν άπάνου εις τό γιοφύρι τής Αλαμάνας πολεμώντας με τόσον πλήθος Τούρκων. **Κ**ι' ό περίφημος γενναίος Διακος, άφου τελείωσε τόν τζεμπιχανέ, καταπληγωμένον και μισοσκοτωμένον τόν έλαβαν ζωντανόν οί Τουρκοί και τόν παλούκωσαν. **Σ**' τήν θέσιν όπου επέθανες έσύ, Λεωνίδα, με τους τρακόσους σου, πέθαναν κι' αυτείοι δια τήν θρησκείαν και πατρίδα».

● Ποίημα του Άρ. Βαλαωρίτη «Η προσευχή του Διακου»

«...Πλαγιάζει ό λιονταρόψυχος!... **Ο** Διακος στο κρεβάτι του, ζωσμένος τή φλοκάτη, σάν άητός μες στή φωλιά όλάκερο ένα γένος έκλωθ' εκείνην τήν βραδιά... **Π**λάστη μεγαλοδύναμε! **Α**ξίωσέ μας όλους, πριν μās σκεπάση ή μαύρη γή, στα δουλωμένα πλάγια να κοιμηθούμε μιά νυχτιά τόν ύπνο του Θανάση!».

● Από τό βιβλίο του Τάκη Λάππα «Αθανάσιος Διακος (1949)

«**Τ**ό άθάνατο Εικοσιένα είναι γιομάντο από ήρωικές μορφές. **Σ**άν τόν πολέμαρχο όμως τής Αλαμάνας, τόν πρωτολάτη άγωνιστή τής επανάστασης, τόν Θανάση Διακο, θαρρώ πώς δέν έχει να πρωτοδείξει άλλον. **Ο** διακος του Προδρόμου, πού πέταξε τή ράσα για να ζωστεί τ' άρματα και να τάξει τή ζωή του στή λευτεριά τής σκλαβωμένης πατρίδας του, είχε γεννηθει ήρωας και ήρωας πέθανε».

● Ο Θάνατος του Διακου

Πολλή μαυρίλα πλάκωσε, μαύρη σάν καλιακούδα, καν ό Καλύβας έρχεται, καν ό Λεβεντογιάννης.

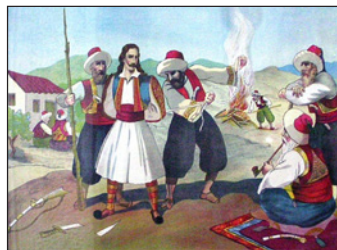
- **Ο**υδ' ό Καλύβας έρχεται, ουδ' ό Λεβεντογιάννης, Όμέρ-Βρυνής πλάκωσε με δεκοχτώ χιλιάδες.

‘**Ο** Διακος σάν τάγρικήσε, πολυ του κακοφάνη, φιλή φωνή ν' έσήκωσε, τόν πρώτο του φωνάζει:

- **Τ**ό στρατευμά μου σύναξε, μάσε τὰ παληκάρια, δώσ' τους μπαρούτη περισσή και βόλια με τις φοϋχτες γλήγορα και να πιάσωμε κάτω στήν Αλαμάνα,

ὅπου ταμπούρια δυνατὰ ἔχει
καὶ μετερίζια.

Ἐπήραν τ' ἀλαφρὰ σπαθιά καὶ τὰ
βαριά τουφέκια,
στὴν Ἀλαμάναν ν' ἔφτασαν
κι' ἔπιασαν τὰ ταμπούρια.

- **Κ**αρδιά, παιδιὰ μου, φώναξε, παιδιὰ μὴ φοβηθῆτε,
ἀνδρεία ὡσὰν Ἕλληνες, ὡσὰν Γραικοὶ σταθῆτε!

Ἐκεῖνοι ἐφοβήθηκαν κι' ἐσκόρπισαν στοὺς λόγγους.

Ἐμειν' ὁ Διάκος στή φωτιά μὲ δεκοχτῶ λεβέντες,
τρεῖς ὥρες ἐπολέμαε μὲ δεκοχτῶ χιλιάδες.

Σκίστηκε τὸ τουφέκι του κι' ἐγίνηκε κομμάτια,
καὶ τὸ σπαθὶ του ἔσυρε καὶ στή φωτιά ν' ἐμπήκε,
ἔκοψε Τούρκους ἄπειρους κι' ἑφτὰ μπουλουκμπασάδες.

Πλὴν τὸ σπαθὶ του ἔσπασε νὰπὰν' ἀπὸ τὴ χούφτα
κι' ἔπεσ' ὁ Διάκος ζωντανὸς εἰς τῶν ἐχθρῶν τὰ χέρια.

Χίλιοι τὸν πῆραν ἀπ' ἐμπρὸς καὶ δύο χιλιάδες πίσω.

Κι' Ὀμὲρ Βριώνης μυστικὰ στὸ δρόμο τὸν ἐρώτα:

- **Γ**ένεσαι Τούρκος, Διάκο μου, τὴν πίστη σου ν' ἀλλάξης,
νὰ προσκυνᾷς εἰς τὸ τζαμί, τὴν ἐκκλησιά ν' ἀφήσης;

Κι' ἐκεῖνος τ' ἀπεκρίθηκε καὶ μὲ θυμὸ τοῦ λέει:

- **Π**άτε κι' ἐσεῖς καὶ ἡ πίστη σας, μουρτάτες νὰ χαθῆτε,
ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα, Γραικὸς θέλ' ἀπεθάνω.

Ἄδριάντας Ἀθανα-
σίου Διάκου. Λαμία.

Ἄν θέλετε χίλια φλώρια καὶ χίλιους μαχμου-
τιέδες,

μόνο πέντ' ἕξι ἡμερῶν ζωὴ νὰ μοῦ χαρίστε,
ὅσο νὰ φτάσ' ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Θανάσης
Βάγιας.

Σὰν τ' ἄκουσ' ὁ Χαλίμπηης μὲ δάκρυα φω-
νάζει:

- **Χ**ίλια πουγγιά σᾶς δίνω ἄκόμα πε-
ντακόσια,

τὸ Διάκο νὰ χαλάσετε, τὸ φοβερὸ τὸν κλέφτη,
ὅτι θὰ σβῆση τὴν Τουρκιά καὶ ὅλο τὸ Δοβλέτι.

Τὸ Διᾶκο τὸν ἐπήρανε καὶ στὸ σουβλί τὸν βάλαν,
Ὀλόρθο τὸν ἐστήσανε, κι' αὐτὸς χαμογελοῦσε.
Τὴν πίστη τους τοὺς ἔβριζε, τοὺς ἔλεγε μουρτάτες.
- Ἐμὲν' ἂν ἐσουβλίσετε, ἕνας Γραικὸς ἐχάθη
ἄς εἶν' καλὰ ὁ Ὀδυσσεὺς κι' ὁ καπιτὰν Νικήτας,
αὐτοὶ θὰ κάψουν τὴν Τουρκιὰ κι' ὅλο σας τὸ Δοβλέτι.

Προτομὴ Ἀθανασίου Διάκου.
Λειβαδιά.

* * *

Ἡ Πελοποννησιακὴ παραλλαγὴ τοῦ τραγουδιοῦ

Τρεῖς περδικοῦλες κάθονται στοῦ Διάκου τὸ ταμπούρι,
μίνια τηράει τὴ Λειβαδιά κι' ἄλλη τὸ Καρπενήσι,
ἡ Τρίτη νη καλύτερη μοιρολογάει καὶ λέει:

- Πολλὴ μαυρίλα ν' ἔρχεται στοῦ Διάκου τὸ ταμπούρι
κὰν ὁ Καλύβας ἔρχεται, κὰν ὁ Λεβεντογιάννης.

- Μῆτε ὁ Καλύβας ἔρχεται μῆτ' ὁ Λεβεντογιάννης,
Ὁμέρ Βριγιώνης, τὸ σκυλί, μὲ δεκοχτῶ χιλιάδες.

Καὶ ὁ σεῖζης τοῦ μιλάει τοῦ Διάκου καὶ τοῦ λέει:

- Διᾶκο, πᾶμε νὰ φύγουμε, πᾶμε στὴν Ἀλασσόνα,
π' ἐκεῖ εἶν' ὁ τόπος δυνατός, ταμπούρια γιὰ νὰ πιάσ' με
τ' ἀσκέρια σου κιοτέψανε καὶ πήρανε τοὺς λόγγους.

Κι' ἔμειν' ὁ Διᾶκος μοναχός, μὲ δεκοχτῶ νομάτους,
τρεῖς ἡμεροῦλες πολεμάει καὶ τρία μερονύχτια.

Προτομὴ Ἀθανασίου
Διάκου. Λειβαδιά.

Ἐμαύρισε κι' ἀράχνιασε, σὰ μαύρη καλιακούδα,
ἀπ' τὶς μπαροῦτες τὶς πολλὲς
κι' ἀπ' τὰ πολλὰ τὰ σμπάρα.

Τσακίστη τὸ ντουφέκι του
ἀπ' τὰ πολλὰ ντουφέκια,
τὸ ἔσπασε τὸ σπαθάκι του ἀπὸ τὴ χούφτα,
τότε τὸν πιάσαν ζωντανὸν
κεῖν' τὰ κοντοτουρκάκια.

Κι' ὁ Ὁμέρ-Βριγιώνης, τὸ σκυλί,
τοῦ Διάκου πάει καὶ λέει:

- Διᾶκο, Τοῦρκος δὲ γένεσαι,
πασᾶ γιὰ νὰ σὲ κάνω;

- Τί λές, μωρὲ βρωμόσκυλο, τί λές, μωρὲ μουρτάτη;
ἐγὼ γραικὸς γεννήθηκα, γραικὸς ἴθελα πεθάνω.

Τότε τὸν βάλαν στὸ σουγλι καὶ ἴπαν νὰ τόνε ψήσουν,
κι' ὁ Διαῖκος ἐτραγούδαγε τῆς ἄνοιξης τραγούδι:

- **Γ**ιὰ ἰδὲς καιρὸ ποὺ διάλεξε ὁ Χάρος νὰ μὲ πάρῃ,
τώρα τὸ Μάη, τὴν ἄνοιξη, π' ἀνοίγουν τὰ λουλούδια!

(*) Γιώργου Ν. Παπαθανασόπουλου, Ἀθανάσιος Διαῖκος ὁ μεγαλο-
εθνομάρτυρας <https://christianivliografia.wordpress.com> καὶ <https://www.sansimera.gr> • Ἐπιμέλ. ἡμετ.

